

Η ομιλία μου στη Λευκωσία, 04 Νοεμβρίου 2019, στο 15ο Συνέδριο του Economist με θέμα «Ασφάλεια στη περιοχή: Εκτελώντας ενέργειες εξισορρόπησης». (Μετάφραση)

Κυρίες και Κύριοι,

Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω ευχαριστώντας το Economist για την ευγενική πρόσκλησή του σε αυτό το καθιερωμένο γεγονός. Θεωρώ πολύ σημαντικό να συζητήσουμε για την ασφάλεια στην τελευταία διαιρεμένη πρωτεύουσα στον κόσμο. Θεωρώ επίσης δύσκολο να συζητήσουμε για την ισορροπία, σε μια χώρα που αντιμετωπίζει μια πολύ σαφή και παρούσα υπαρξιακή απειλή, που στρατοπεδεύει σε λιγότερο από 2 χιλιόμετρα από εδώ.

Η Κύπρος βρίσκεται στη μέση μιας εξαιρετικά ρευστής και ασταθούς περιοχής. Δυστυχώς, το νησί είναι, λόγω της τουρκικής εισβολής, μέρος του προβλήματος. Ευτυχώς, την ίδια στιγμή είναι επίσης ένα ουσιαστικό μέρος της λύσης.

Στα ύδατα της Κύπρου, μπορούμε να δούμε έναν μεγάλο αριθμό πλοίων που πραγματοποιούν σεισμικές δραστηριότητες ή γεωτρήσεις, με την άδεια της Κυπριακής κυβέρνησης ή παράνομα όπως κάνουν οι Τούρκοι. Ταυτόχρονα, ένας εξίσου μεγάλος αριθμός πολεμικών πλοίων περιπολεί την περιοχή, ορισμένα από τα οποία προσκλήθηκαν και είναι ευπρόσδεκτα, μερικά από αυτά είναι απλώς εισβολείς. Η Λευκωσία πρέπει να βρει μια τέλεια ισορροπία μεταξύ όλων των κύριων παραγόντων της περιοχής προκειμένου να προστατεύσει και να εντείνει τα συμφέροντά της.

Η Κύπρος έχει γεωπολιτικό πλεονέκτημα έναντι της Τουρκίας: είναι κράτος μέλος της ΕΕ. Αυτή η ιδιότητα μέλους δεν παρέχει στην Κύπρο καμία εγγύηση κατά της τουρκικής επιθετικότητας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας νάνος με στρατιωτικούς όρους και θα παραμείνει έτσι για το προσεχές μέλλον. Την ίδια στιγμή, η ΕΕ είναι ένας οικονομικός και εμπορικός γίγαντας, ο μεγαλύτερος στον κόσμο. Όλοι γνωρίζουμε ότι ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ εμποδίζουν την απελευθέρωση του μόνου αξιόπιστου και αποτελεσματικού όπλου που έχει η Ένωση: τις οικονομικές κυρώσεις, καθώς αυτά τα ίδια είναι σε μεγάλο βαθμό εκτεθειμένα στην τουρκική οικονομία και αγορά. Για άλλη μια φορά, τα συμφέροντα υπερισχύουν των αξιών. Αλλά δεν αφορά μόνο τις πωλήσεις και την αγορά. Η Κύπρος, μέσω της ΕΕ, δεν είναι πλέον ένα απομονωμένο νησί στη γωνία της Μεσογειακής θάλασσας. Έχει γίνει ένα αναγνωρισμένο μέλος της Ευρωπαϊκής οικογένειας. Εδώ, πρέπει να τονίσω ότι οι Βρυξέλλες πρέπει να κατανοήσουν ότι οποιοδήποτε πρόβλημα αυτού του είδους πρέπει να θεωρηθεί μεταξύ της Τουρκίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό της, όχι μεταξύ της Τουρκίας και οποιουδήποτε ενιαίου έθνους που τυγχάνει να είναι και μέλος

της ΕΕ. Αυτό είναι το νόημα του να είσαι μέρος της μεγάλης Ευρωπαϊκής οικογένειας. Σε αυτό το σημείο δεν πρέπει να ξεχνάμε τη «ρήτρα αλληλεγγύης», σύμφωνα με το άρθρο 222 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ. Ας μην ξεχνάμε επίσης την «αμοιβαία άμυνα» άρθρο 42.7 της Συνθήκης της ΕΕ, το άρθρο που επικαλέστηκε η Γαλλία μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις του Παρισιού. Πιστεύω ακράδαντα ότι σε περίπτωση ανεξέλεγκτης τουρκικής επιθετικότητας, η Κύπρος θα πρέπει να χρησιμοποιήσει αυτές τις δύο διατάξεις των Συνθηκών της ΕΕ. Ας μην ξεχνάμε επίσης την παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ (EU Global Strategy) και τα συμφέροντα που περιγράφονται εκεί. Ως εκ τούτου, το νέο εργαλείο της Ευρωπαϊκής εργαλειοθήκης για την ασφάλεια, η έννοια της συντονισμένης θαλάσσιας παρουσίας της ΕΕ (EU Coordinated Maritime Presence Concept) θα πρέπει να έχει ως ύψιστη προτεραιότητά της την προστασία της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της ΕΕ. Χωρίς εξαιρέσεις ή αστερίσκους. Και η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της ΕΕ περιλαμβάνει και την Κύπρο. Για το σκοπό αυτό, οι υπουργοί Άμυνας της Κύπρου και της Ελλάδας ζήτησαν από τις Ευρωπαϊκές ναυτικές δυνάμεις να περιπολούν τα ύδατα της Ανατολικής Μεσογείου προκειμένου να διασφαλίσουν ενεργειακά συμφέροντα της ΕΕ από δόλιους φορείς. Το βρίσκω πολύ ενδιαφέρον και μάλιστα λέγοντας για την ποιότητα της εξουσίας που θεωρεί η Ευρωπαϊκή Ένωση ότι έχει, ότι ορισμένοι εξετάζουν, ή ακόμη και πιέζουν για την ανάπτυξη μιας ναυτικής ομάδας δράσης της ΕΕ στον Περσικό κόλπο ή στον κόλπο της Γουινέας, ενώ ταυτόχρονα διαστάζουν να στείλουν ορισμένα σκάφη στα γειτονικά ύδατα της Μεσογείου. Ο τρόπος με τον οποίο θα προχωρήσει η ΕΕ με τη συντονισμένη έννοια της θαλάσσιας παρουσίας (EU Coordinated Maritime Presence Concept) θα στείλει ένα πολύ σαφές μήνυμα στις αναθεωρητικές δυνάμεις της περιοχής. Πιστεύω ότι ήρθε η ώρα να σταθεί η Ευρώπη υπέρ των συμφερόντων και των αξιών της. Αν όχι, θα χαθεί μια ακόμη ευκαιρία για την ολοκλήρωση της Ευρώπης και για χειραφέτηση.

Από την άλλη πλευρά, η Τουρκία είναι μέλος του NATO που κάνει ό,τι μπορεί για να αναστατώσει και να ντροπιάσει τους συμμάχους της. Εισβάλλει στη Συρία, παρέχει υποστήριξη σε ισλαμικές ένοπλες ομάδες που συνδέονται με τρομοκράτες, συνεργάζεται με το Ιράν, αγοράζει Ρωσικά όπλα, αψηφώντας αλαζονικά τις εκκλήσεις και προειδοποιήσεις από τους συμμάχους της. Η Τουρκία δείχνει πέρα από κάθε αμφιβολία ότι η ισχύουσα τάξη με βάση τον κανόνα δεν είναι συμβατή με τις φιλοδοξίες της. Ως εκ τούτου, η τάξη πρέπει να αλλάξει αναλόγως για να τους ταιριάζει.

Ύβρις? Σίγουρα. Άτις; Το βλέπουμε κάθε μέρα σε τουρκικές δηλώσεις υψηλόβαθμων αξιωματούχων. Υπάρχει η Νέμεσις; Έτσι πιστεύω, ακολουθώντας τις ειδήσεις στην Ουάσιγκτον, από το Καπιτώλιο και το Πεντάγωνο. Θα υπάρξει Τίση; Αυτό απομένει να το δούμε.

Το θέμα εδώ είναι πώς η Κύπρος μπορεί να περιηγηθεί σε αυτά τα παραγμένα νερά και να εξέλθει από αυτήν την κατάσταση σε καλύτερη θέση από ότι πριν. Ως εκ τούτου, η Κύπρος πρέπει να διαδραματίσει ένα έξυπνο και καλά

ισορροπημένο παιχνίδι, αξιοποιώντας πλήρως τις εξελίξεις που φαίνεται, για πρώτη φορά, να είναι υπέρ της.

Είναι πέρα από την δικαιοδοσία μου να παρέχω πολιτικές συμβουλές στις Κυπριακές αρχές. Γι' αυτό θα αρκεστώ σε κάποιες στρατιωτικές σκέψεις. Στον πραγματικό κόσμο, οι πολιτικές, νομικές και διπλωματικές ενέργειες είναι σπανίως αρκετές για να επιφέρουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Κάποιος βαθμός στρατιωτικής ισχύος μπορεί επίσης να απαιτηθεί για να στηρίξει όλες τις άλλες ενέργειες. Φυσικά, η Κύπρος δεν μπορεί ποτέ να συναγωνιστεί τη στρατιωτική δύναμη της Τουρκίας. Και δεν θα έπρεπε να προσπαθεί. Αλλά μπορεί αναμφίβολα να χτίσει ορισμένα στοιχεία των ενόπλων δυνάμεών της, καθιστώντας την Τουρκία να επανεξετάσει πριν επιχειρήσει τις πειρατικές της ενέργειες στην Κυπριακή επικράτεια. Η Κύπρος έχει χτίσει μια σειρά ισχυρών συμμαχιών με ορισμένους παράγοντες στην περιοχή όπως η Αίγυπτος, το Ισραήλ αλλά και η Γαλλία. Θα ήταν απόλυτα λογικό να αποκτήσουμε μέσα που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν με τη διαλειτουργικότητα και τη συμπληρωματικότητα με τα πλεονεκτήματα αυτών των παραγόντων, μεγιστοποιώντας το συνδυαστικό αποτέλεσμα που θα μπορούσαν να αποφέρουν. Είμαι βέβαιος ότι οι καλοί μου φίλοι, ο Υπουργός Αγγελίδης και ο Στρατηγός Λεοντάρης και το προσωπικό τους έχουν ήδη καταλήξει σε ένα σχέδιο, οπότε θα το αφήσω εδώ.

Μια τελευταία παρατήρηση πριν το κλείσιμο. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αν πρόκειται για την υπεράσπιση της Κύπρου, κανείς εκτός από την Ελλάδα δεν αναμένεται να έρθει και να πολεμήσει με τον λαό της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μπορεί να υπάρχουν τόνοι δηλώσεων που καταδικάζουν την επιθετικότητα και καλούν για αυτοσυγκράτηση, μπορεί ακόμη και να υπάρχουν ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, αλλά κανένα από τα παραπάνω δεν θα έχει πραγματική επίδραση στην κατάσταση στην περιοχή. Έτσι, όταν σχεδιάζετε αυτή την ενέργεια εξισορρόπησης σκληρής ισχύος (hard power), οι σχεδιαστές της θα πρέπει να το έχουν στο μυαλό τους. Δεν θα πρέπει να έχουν καμία αμφιβολία, όπως οι Έλληνες δεν έχουν καμία αμφιβολία, ότι σε καιρούς προβλημάτων, θα υπερασπιστούμε τον λαό μας και τα συμφέροντά μας μόνοι μας. Ακριβώς όπως το κάναμε από την αρχή της ιστορίας.

Θα σταματήσω εδώ.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.